
Ananda Mandakini

ఆనందమన్దాకినీ

Document Information

Text title : AnandamandAkinI

File name : AnandamandAkinI.itx

Category : shataka, major_works, madhusUdanasarasvatI

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Madhusudana Sarasvati

Transliterated by : Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi, PSA Easwaran

Description/comments : A unique devotional poem by an Advaita philosopher

Latest update : January 31, 2015

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ఆనందమందాకినీ

శ్రీమధుసూదనసరస్వతీవిరచితా

ఆనందమందాకినీ ।

వాగ్దేవీచతురాస్యపంచదనా నిత్యం సహస్రాననో-

౨పుష్పచైర్వృత్ర జడాత్మతాముపగతాః కే౨న్యే వరాకాః సురాః ।

మర్త్యాః స్వల్పధియః కథం ను కుశలాస్తత్రాప్యహం ప్రజ్ఞయా

హీనః కిం కరవాణి తాం వ్రజకులోత్తంస ప్రశంసాం తవ ॥ ౧॥

నిత్యం బ్రహ్మసురేంద్రశక్కురముఖైర్దత్తోపహారాయ తే

విస్వాదాంస్తుషమిశ్రతణ్ణులకణాన్విప్రః సుదామా దదౌ ।

తద్వద్దేవ నిరర్థకైః కతిపయై రూక్షాక్షరైర్నిర్మితాం

వాగీశప్రముఖస్తుతస్య భవతః కుర్యాం స్తుతిం నిస్త్రపః ॥ ౨॥

శశ్వద్బ్రహ్మశివేంద్రదేవగురువాగ్దేవీఫణీన్ద్యాదిభిః

స్తుత్యస్యాపి హరే మమాస్తు రచితా వాణీ వినోదాయ తే ।

చిత్రాలఙ్కృతిశాలిభిః సులలితైర్నిత్యం కవీనాం స్తవైః

సప్రాజః సముపాసితస్య శుకగీర్ధత్యే ప్రమోదం యథా ॥ 3॥

చిత్రాకారకీరీటకోటివిలసద్రత్నైఃపుకాన్తిచ్చటా-

సఙ్ఖట్టేన విచిత్రమమృరతలం కుర్వన్త్సితం మూర్ధని ।

జీయాత్కేకీశిఖణ్ణమణ్ణనమిదం నీలాచలస్థాయినీ

స్వర్ణాద్రేః శిఖరే పురస్థరథనుర్వ్యూహస్య నిన్దావహమ్ ॥ ౪॥

యత్పాదాస్తనఖాంశుచిస్తనవశాదజ్ఞానమన్దం తమో-

౨ప్యన్తం యాతి ముకున్ద తస్య భవతో ధ్యాన్తాని కిం మూర్ధని ।

జ్ఞాతం త్వాం దయితం సమేత్యజలదా యే కేశతామాశ్రితా-

స్తే బద్ధాశ్చపలాగణైః ప్రణయజక్రోధాత్కీరీటచ్చలాత్ ॥ ౫॥

త్వచ్చక్షుః సవితుః సరోరుహారుచేః సాక్షాత్కథం గణ్ణయో-

ర్భాతే చ వ్రజనాథ నర్తనపరా ధ్యాన్తార్భకాః సన్తతమ్ ।

నిర్ణీతం ముఖనేత్రపజ్కజవనీమాధీస్వకపానాన్ముహు-
 రాధ్యన్తో మధుపా భ్రమన్తి పరితో వక్త్రాలకవ్యాజతః || ౬ ||

త్వద్భావే నికషోపలే విజయతే కాశ్మీరగోరోచనా-
 సమూభతస్తిలకః పరీక్షణవిధౌ కిం హేమరేఖోద్ధమః |

చాఞ్చుల్యం చపలా విహాయ జలదం కిం వా సమాలమ్బతే
 కిం వా మారకతస్థలే సముదితః కన్దర్పవృక్షాఙ్కరః || ౭ ||

త్వద్భూవల్లిమిషేణ కార్ముకలతామాకృష్య పుష్పాశుగః
 కృత్వా చమ్పకకోరకం చ తిలకవ్యాజేన బాణం హరే |

లక్ష్మ్యం కున్దలనీలకణ్ణమతులశ్రీచన్ద్రకం విధ్యతి
 ప్రాయః శత్రుసమాననామ్నస్విపిజనే క్రోధో యదూర్జస్వినామ్ || ౮ ||

నిఃశేషప్రమదామనోమనసిజక్రీడామహామన్దిర-
 వ్రీడావజ్రకపాటికావిఘటనప్రౌఢాకృతిః కుఞ్చికా |

దుర్మానగ్రహిలత్రిలోకమహిలామానచ్ఛిదాకర్తరీ
 శృంఖ్లా రద్రుమమ్జురీ సుభరతి కిం గోవిన్ద తే భ్రూలతా || ౯ ||

నో కార్యం శ్రుతివర్తలఙ్గనమిదం నాలీకముగ్ధాకృతిః
 పర్యన్తాకలనం విధాయ సహజస్వచ్ఛేన భావ్యం సదా |

అన్తః కృష్ణముపాస్య తద్రుచిమతా సమ్భావనా సర్వతః
 కార్యేత్యమ్బుజలోచనాక్షియుగలం మానం దధౌ తే సతామ్ || ౧౦ ||

సౌన్దర్యామృతదీర్ఘికే తవ దృశౌ పఞ్చావలిశ్చైతయోః
 కూలే కామకృషీవలేన రచితా శృంఖ్లారసస్యోన్నతిః |

దృగ్భక్తిర్నిగదన్తి యాస్తు విబుధా రత్యమ్భసాం వీచయ-
 స్తాః స్యుర్లోపవధూహృదమ్బుజవనీదోలాయితా యత్నతః || ౧౧ ||

దూరే బ్రహ్మశివేన్ద్రపూర్వదివిషదృష్టినై నమస్కూర్వతి
 వ్యావల్గదృజబాలకౌఘలగుడత్రుట్కర్మిరీటే హరాత్ |

సావజ్ఞా మధుమత్తసున్దరదృశాం శోభాద్విషః సాలసాః
 దృక్పాతాస్తవ నన్దవంశతిలక స్వాన్తే సదా సన్తు మే || ౧౨ ||

ముక్తేరప్యతిదుర్లభా హిమగిరిప్రస్యన్తిమన్దాకినీ-
 ధారాతోఽప్యతిశీతలాతిమస్పృణా చాన్ద్రాన్మయూఖాదపి |

వాఞ్చాతోఽప్యతివిస్తృతా విషయిణాం త్వత్పాదచిన్తాపర-

స్వాంతాదప్యతినిర్మలా మయి కృపాదృష్టిస్తవాస్తాం హరే ॥ ౧౩॥

కల్పాన్తాగ్ని శిఖోన్న తిర్దితిసుతవ్రాతే ప్రపన్నే జనే

పీయూషద్రవసిన్ధువృద్ధిరమరస్తోమే విభూత్యాయతిః ।

సీమా ప్రేమభరస్య గోపనికరే కన్దర్పకాణ్డాహతి-

ర్బుహ్మణ్డోదరసున్దరీహృది హరే జీయాద్భృశోస్తే ద్యుతిః ॥ ౧౪॥

నిర్బన్ధేన యదీన్ద్రనీలమహసా సమ్పాదితౌ దర్పణౌ

తాభ్యాం కిం తులనా కపోలతలయోః సమ్భావ్యతే వా న వా ।

ఏవం జ్ఞాతుముపాగతే శ్రుతివధం నేత్రే త్రపాకుఞ్చితే

శక్యే ద్వైధవతీ త్వదీయవదనప్రాన్తశ్రియం పశ్యతః ॥ ౧౫॥

త్వాం పాదాఙ్గదకఙ్కణాఙ్గదశిరోలఙ్కారహారామ్బురైః

సమ్పూజ్య ప్రదదౌ సుతామథ మణిం రత్నాకరః కౌస్తుభమ్ ।

ఆన్యే తస్య సుతః సుధాంశురఖిలాం కాన్తిం యదా దత్తవా-

న్వాస్వికారం వ్యతరంస్తదైవ మకరాః కిం కుణ్డలాన్తస్తవ ॥ ౧౬॥

లావణ్యామృతవాహినీ తవ ముఖన్యాయం మనోజ్ఞాకృతి-

స్తస్యామద్భుతబుద్బుదః సమభవత్తత్రాపి ఫేనోద్గమః ।

నాసావంశగతం తమేవ విశదం ముక్తాఫలం యే విదు-

స్తే మాన్యా మధుసూదన త్వయి మనోవృత్త్యైవ ధన్యా యతః ॥ ౧౭॥

నేత్రామ్భోజముఖేన్దుభాలతిలకైర్నిత్యం వివాదో యతః

సౌన్దర్యార్థమితి ప్రతీత్య విధినా సీతా కృతా నాసికా ।

తూణీ వా కుసుమాయుధస్య నృపతేర్యన్మల్లికాకోరకః

కాణ్డస్తత్ర చకాన్తి మౌక్తికఫలవ్యాజేన నన్దాత్మజ ॥ ౧౮॥

యోఽహం తే పదపఙ్కజద్యుతిలవం ప్రాప్యాభవం పల్లవః

కల్పఙ్కారుహమస్తకాభరణతాం యాతశ్చ రాధాపతే ।

తం మాం నిన్దతి బిమ్బవిద్రుమలతాశ్రీతస్కరోఽయంశ్రుతా-

వేవం జల్పితుమాగతే కిసలయే స్థానేఽధరో రాగవాన్ ॥ ౧౯॥

దృగ్భగ్గణీః స్ఫురదిన్ద్రనీలనిచయః పఞ్చాణి కస్తూరికా

జిహ్వేయం తవ పద్మరాగనికరః శోణాధరో విద్రుమః ।

దన్తాబి గజమౌక్తికాని మధుజన్మన్దస్మితం చన్దనం

పణ్యస్థానమిదం మనోజవణిజో జానే తవాస్తే ముఖమ్ ॥ ౨౦॥

యా రక్తా వదనేన్దమణ్ణలగతం మాధుర్యముచ్చైస్తరా-
 మాస్వాద్యేహ సరస్వతీ స్థితవతీ సత్యం రసజ్ఞేవ సా ।
 యత్సప్తస్వరమణ్ణలాని బహుధా త్వత్కణ్ణదేశాద్భూహిః
 ప్రాదుర్భాయ ముదం శ్రుతౌ సుకృతినాం యచ్ఛన్తి నన్దాత్మజ ॥ ౨౦॥
 సామ్యం త్వద్వదనస్య వాఙ్చాతి విధుర్దోషాకరో యద్యపి
 క్షిప్రోఽప్యముప్పని పద్మరాగశకలో దస్తచ్ఛదం స్పర్ధతే ।
 దృష్టైవం కుశలః కుశేశయభవః క్లేశాద్యశోదాత్మజ
 వ్యక్తం త్వచ్ఛిబుకం తథైవ విదధే యత్తుల్యతా న క్వచిత్ ॥ ౨౧॥
 మాధుర్యం న లవం మధూని దధతి ద్రాక్షా తు సాక్షాద్విషం
 పీయూషాన్యపి యాన్తి నిమ్బసమతాం కే దుగ్ధఖణ్డాదయః ।
 ప్రాలేయాని న శీతలాని సరసం నో కోకిలాకూజితం
 గోధుగ్వంశవతంస జాతు జయతి త్వద్వాగ్విలాసోదయే ॥ ౨౩॥
 వేదాశ్చన్యమసం వదన్తి భవతః స్వాన్తం కథం తద్యథా-
 కుర్వన్త్యత్ర వివాదమాత్రకుశలా గోవిన్ద నన్దాదయః ।
 తస్యైవామృతపక్ష్మీలాస్తవ ముఖాదావిర్భవన్తో బహి-
 ర్ధాన్తం యత్తిరయన్తి హస్త కిరణా మన్దస్మితవ్యాజతః ॥ ౨౪॥
 యన్నామస్మరణాదపి శ్రవణతః ప్రక్షీణరాగాశయా
 యాన్తి త్వత్పరమం సదాశివపదం యద్యోగినాం దుర్లభమ్ ।
 తస్యాప్యాననపక్వజే తవ జయత్యుచ్చైస్తరాం రాగితా
 యేనాభీరకులప్రదీప తదలం తామ్బూలమాస్తాం ముదే ॥ ౨౫॥
 పీయూషద్రవసారసారఘమధుద్రోణీ త్వదీయాధరా-
 స్వాదాయార్కసుతాతటే శ్రితవతీ సద్వంశజాతా తపః ।
 తత్పుణ్యైర్మురళిమిషేణ రసికా మాధుర్యముచ్చైస్తరా-
 మాస్యేన్దోరనుభూయ గోకులపతే గీతామృతం ముఞ్చతి ॥ ౨౬॥
 సాఫల్యం శ్రుతిసమ్పదాం త్రిజగతాం ప్రాలేయధారాప్రపా
 పీయూషద్రవమాధురీ పరిభవక్లేశామ్బుధేః శోషణమ్ ।
 బ్రహ్మానన్దతిరస్కృతిః కులవధూధైర్యాద్రివజ్రాహతిః
 కంసధ్వంసన శంస కిం న భవతో వంశినినాదోదయః ॥ ౨౭॥
 ధైర్యం ధిక్కురుతే త్రపాం విచినుతే కౌలం యశః ప్రోఞ్చతి

ప్రత్యేకం గురువర్గగణ్ణానశతం విస్మారయత్యణ్ణాసా |
 సాధ్వీనామ నిరాకరోతి భవనం భర్తుర్విధతే విషం
 కిం కిం నో విదధాతి హస్త సుదృశాం వంశీనినాదస్తవ || ౨౮ ||

లావణ్యైరఖిలైస్త్వదాస్యముకురం నిర్మాయ ఘాతా చిరా-
 న్ముష్టిం మారకతం విధాయ తదధః కణ్ణస్థలవ్యాజతః |
 ధ్యాయం ధ్యాయమశేషవస్తుసుషమాధారాయ రేఖాత్రయం
 బ్రూతే నాస్తి బభూవ నో న భవితా సౌందర్యమేతాదృశమ్ || ౨౯ ||

ఆశానాగకరప్రసారిమహసా నిశేషవామభ్రువా-
 మాశాభిస్త్రిదశేశనిర్భరశుభైః కంసాదినాశశ్రియా |
 ప్రేష్మా నన్దయశోదయోస్తనుజుషాం నిఃసీమభాగ్యైర్దృశాం
 సౌభాగ్యైర్వృజసుభ్రువాం ప్రజపతే కిం తే భుజౌ నిర్మితౌ || ౩౦ ||

కం యస్మాదలమభ్యుదేతి భవతః సర్వాజ్గమేతాదృశం
 సామ్యం వా భజతాం కథం జలరుహే సర్వజ్ఞమధ్యస్యతోః |
 మత్తర్కః పునరత్ర గోకులపతే త్రైలోక్యలక్ష్మీ యత-
 స్త్వత్పాణ్యోరితి తౌ వదన్తి కమలే సా యత్తదేకాలయా || ౩౧ ||

అక్లల్యస్తవ హస్తయోర్మురహర ప్రాయో రసాలాఙ్కుర-
 శ్రేణీ యత్పరితోఽఙ్గులీయకమిషన్నిగ్ధాలవాలావలిః
 కిం వా పఞ్చశరప్రవణ్ణతపసా పఞ్చాశుగాః పఞ్చతో-
 త్తీర్ణాః సత్ఫలినః పునర్భవరుచా పుష్టన్తి నేత్రోత్సవాన్ || ౩౨ ||

భక్తానుగ్రహకాతరోణ భవతా కృత్వా నృసింహాకృతిం
 రాగాన్ధస్య పురా హిరణ్యకశిపోర్వక్షస్థలీ పాటితా |
 తేనాభూత్తవ పాణిపక్కుజయుగే రాగః స రాధాపతే
 గోపీనాం కుచకుఙ్కుమైర్ద్విగుణితో నాద్యాపి విశ్రామ్యతి || ౩౩ ||

ఏతౌ పఞ్చశిరస్త్విషా దశదిశః సమ్భావయన్తౌ భృశం
 దైత్యప్రాణసమీరసంహతియమౌ శ్యామౌ భుజ్జోత్తమా |
 తస్మాలిద్యుతిశాలినీ పునరియం రత్నావలీ జృమ్భతే
 యాం ప్రాహుస్తవ గోకులేశ నఖరశ్రేణీం కరస్థాం జనాః || ౩౪ ||

దోర్ణణ్ణద్వయబన్ధనాని విదధుర్నన్దోపనన్దాదయ-
 స్తద్గృన్థిత్రటిశక్కుయాతిచకితా గోవర్ధనోద్ధారణే |

తాన్యేవాప్రతిమప్రభాణీ హరితో విద్యోతయన్యద్భుతం

విద్వాంసస్తవ కఙ్కణాఙ్గదతయా గోవింద యజ్ఞానతే || 3౫||

శృఙ్గారద్రుమసారకణ్ణనవశాత్తైతోక్యసీమన్తినీ-

క్రీడామన్దిరమణ్ణనాయ విధినా స్తమ్భ ప్రలమ్బౌ కృతౌ |

తన్మధ్యే పునరిన్ద్రసీలమణిభిః సమ్పాదితా వేదికా

తౌ బాహూ మధుజిద్వదన్తి భవతో వక్షఃస్థలిం తామపి || 3౬||

యద్రక్షః కమలాకరం కరతలేనాలమ్భతే భాస్కర-

స్వచ్ఛక్ష్మర్ముఖపాణిపాదకమలే జాతస్తతః శోణిమా |

తన్మిత్రం పునరాకలయ్య స ధృతః కణ్ణే త్వయా కౌస్తుభ-

వ్యాజేనేతి ముకున్ద మాదృశి జనే తర్కః సముజ్జుమ్భతే || 3౭||

ఆలోక్యాఖిలవేదశాస్త్రజలధేస్తత్త్వం యదేకాన్తతః

కృత్వా సఙ్కలితం స్వకీయనిలయే క్షీరాబ్ధిమధ్యే ధృతమ్ |

సర్వార్థప్రతిభాసకం వ్రజకులాలఙ్కార తత్కౌస్తుభ-

వ్యాజాద్విస్మృతిశఙ్కయేవ భవతా కణ్ణే కృతం సామ్ప్రతమ్ || 3౮||

యాత్వా విష్ణుపదం సమాశ్రితవతీ నక్షత్రమాలా స్ఫుర-

ద్దీప్తిర్యోగ్యమిదం కథం మురరిపో నక్షన్దినం ద్యోతతే |

ఆం జ్ఞాతం దయితం తవాననవిధుం యాస్తీమిమాం యామినీ

రోమశ్రేణిమిషాత్తతో ధృతవతీ జ్ఞాత్వా సప్తీమియమ్ || 3౯||

యః పాశేన యశోదయా నియమితో యేనాపరాధం వినా

తస్మిన్స్తపి వలిస్త్రిధా మయి పురః సోఽయం బలిధ్వంసినః |

ఏవం చిన్తనతత్పురః కృశతరస్వన్మధ్యదేశో భృశం

యాశోదేయ స శోకముద్గిరతి తే రోమావలివ్యాజతః || ౪౦||

సృష్ట్యాదౌ ప్రకృతిర్గుణత్రయమయీ యా స్వీకృతాఽఽసీత్త్వయా

నేయం సత్త్వమయీ సుఖాయ జగతాం హారాకృతిస్తే భువి |

గుఙ్గాదామమిషాన్ముకున్ద దధతీ రాగాద్రజోవిగ్రహం

నాభీసీమ్ని తమోమయీ పునరియం రోమావతీ రాజతే || ౪౧||

సౌన్దర్యామృతవారిధౌ స్మరమహాయాదఃసమారమ్భతః

సమ్భూతా భ్రమిరమ్భసాం సులలితా జాతాస్తతో వీచయః |

తాం జానే స్ఫురదిన్ద్రసీలఘటితశ్రీసమ్పుటార్థద్యుతిం

త్వన్నాభీమపి తాం వలిత్రయమితి శ్యామాభిరామాకృతే || ౪౨||

సీలమ్భోరుహవల్లిరుల్లసతి తే నాభీసరస్యాం ధ్రువం

యచ్చీవత్సమిషాద్భిభర్తి కుసుమం నాలం చ రోమావతీ |

యం వా వక్షసి కౌస్తుభం బుధజనా జానన్తి నన్దాత్మజ

ప్రాయః సోఽప్యనురాగ ఏవ భవితా త్రైలోక్యవామభ్రువామ్ || ౪౩||

సీరూపోఽపి ఘనద్యుతిర్మునిమనోమాత్రైకపాత్రీకృతో-

ఽప్యాభీరీగణసంకతః సుఖఘనోఽప్యానన్దితో బన్ధవైః |

జ్ఞానాత్మాప్యతిముగ్ధతాముపగతో వామభ్రువాం విభ్రమై-

రితం తే త్రివలీమిషాన్మరహర త్రయ్యస్తి చిత్రార్పితా || ౪౪||

దేవ్యః పల్లవసమ్పదా విదధతే సౌభాగ్యలక్ష్మీం శ్రుతౌ

స్వచ్ఛన్దం సుమనఃఫలాని విబుధా విన్దన్తి తే సేవయా |

వేదేనాపి నిగద్యతే మురహర త్వం భక్తకల్పద్రుమః

ప్రాయః కల్పలతా తతః శ్రితవతీ త్వాం వైజయన్తీఫలాత్ || ౪౫||

విశ్వానన్దకదమ్బసమ్పదమతిస్నిగ్ధం తమాలద్యుతిం

దృష్ట్వా నిర్భరవిభ్రమం ఘన ఇతి త్వాం సజ్జతా విద్యుతః |

త్వద్రూపామృతసిన్ధుసంకమవశాత్ప్రాప్యామ్బరప్రవ్యవం

చాఞ్చుల్కాస్త్రిము నన్దనన్దన భవత్పితామ్బరత్వం దధుః || ౪౬||

కాఞ్చీ తే ధృతయోగసమ్పదభితో జాతా విశాలాకృతి-

ర్యావన్తీ మధురా ధ్వనిం విదధతీ పశ్చాదయోధ్యాభవత్ |

మాయాద్వారవతీ శివాధివసతిః సా కాశికా దృశ్యతే

తచ్ఛిత్రం న వదామి మాధవ యతస్త్యాం సా సదా సంశ్రితా || ౪౭||

జానీమః సహజాం త్వదంకమిలితామాలోక్య పద్మాలయాం

తత్సంకస్థితీభక్తకాతరతమౌ కల్పద్రుమైరావతౌ |

ఆద్యః పల్లవసమ్పదం కరపదే బిమ్బాధరే చాపరః

శుణ్ణాదణ్ణగుణం తవోరుయుగలే యేనాదధే మాధవ || ౪౮||

రమ్భాన్తమ్భయుగం న తద్యదుపరి స్థూలం తథోరుద్వయం

తూణీరౌ మకరధ్వజస్య సుమనోమోదేన విద్మో వయమ్ |

హా కష్టం మధుకైటభౌ స్ఫుటమదౌ కిం కైటభారే హతా-

న్నిష్పిష్టా శతకోటికోటికఠినౌ తస్మిన్భవే కోమలే || ౪౯||

స్తమ్భద్వైతమిదం పయోనిధిసుతాగేహస్య మన్దాకినీ-

స్యన్దామన్దమరన్ధితాజ్ఞీకమలద్యన్దస్య నాలాయుగమ్ |

త్వజ్ఞజ్ఞాయుగలం విముక్తికలశీనిర్మాణదణ్డద్యయం

సమ్మత్తిద్విపసమ్భయన్త్రణవిధావాలానయుగ్మం భజే || ౫౦||

విద్వాన్ సోఽపి కథం కఠోరకమఠీపృష్ఠేన తుల్యం వద-

న్నీదృక్పాదయుగం కథం ను కమలావక్షోజశైలే దధత్ |

ధిజ్ఞానాం వసుధామిదం మధురిపో గోచారణే సఞ్చురత్-

పాషాణాఙ్కరకణ్ణకాదిషు హతాద్ధృష్ట్యా విదీర్ణా న యత్ || ౫౧||

యద్రత్నైషుమఠీచయోఽపి సమతావ్యావర్తనం విశ్వతః

కృత్వా దిగ్వలయం భ్రమన్తి మహితా నాదైర్మధుస్యన్ధిభిః |

యచ్చ బ్రహ్మశివేన్ద్రవన్ధితపదద్యన్దోపరి ద్యోతతే

తత్కృష్ణస్య పదాఙ్గదద్యయమతః కిం వర్ణ్యతాం మాదృశైః || ౫౨||

శేతే యత్కమలాలయా తవ పదామ్భోజద్వయే సంగతా

ధాతా తత్ర తనూపధాన్యగలం గుల్ఫచ్చలాన్నిర్మమే |

కిం వా మన్మథకారుణా విరచితే తస్యా ముదే కన్దకే

సా యత్క్రిడతి పాణిపఙ్కజతలే కృత్వా సఖీభిః సహ || ౫౩||

యా రక్తా దశలోకపాలముకుటప్రాన్తత్విషః సన్తతం

కల్పఙ్కూరుహపుష్పసమ్భృతరుచస్త్రత్పాదమూలే బభుః |

తా దీవ్యన్నఖరాఙ్చితాఙ్గలితయా జానన్తి సత్యం జనాః

స్వస్మిన్నేవ సదాధరేణ దధతే లేఖా యదూర్వశ్రియమ్ || ౫౪||

పీయుషద్యుతిబిమ్బమమ్బరతలే విద్యోతమాసం పురః

ప్రేక్ష్యోత్ఫుల్లదృశా త్వయా ముహురిదం దేహీతి యద్భాషితమ్ |

తన్మన్యే తవ పఙ్కజేక్షణ మహచ్ఛిత్రం యశోదార్థనం

యత్త్వత్పాదసరోజయోర్నఖమణివ్యాజేన శీతాంశవః || ౫౫||

సత్యం యద్విబుధా వదన్తి పదయోర్ద్యన్దస్య తవామ్భోరుమే

గోధూలిచ్చలతః స్థితాని పరితో హంసాలిచేతాంస్యలమ్ |

పీత్వైతన్మకరన్దబిన్దమసకృద్వృన్దావనీభూపతే

మఙ్గీరద్యయమఙ్గుళిఙ్గితమిషాదఙ్గాన్తి యత్పఞ్చమమ్ || ౫౬||

ఆకృప్యాఖిలవస్తుతః ప్రథమతో రాగం మునీన్ద్రైస్తతః

కృత్వా మానసపక్కజే తవ పదద్వంద్వం స తస్మిన్ఫుతైః ।
 యేనాస్మిన్నరవిన్దలోచన పునస్తత్కేసరాణాం ద్యుతి-
 స్తోమేనాపి సమశ్చోతః సముదయతు్యుచ్చైస్తరాం శోణీమా ॥ ౫౭॥

హంసాస్తాముపనీయ మానససరోజన్మప్రదేశేనిశం
 క్రీడన్తః కమలాలయేన భవతా సార్థం ప్రమోదం దధుః ।
 స త్వం లోచనలోహితాధరపదదోశ్యతః శ్రితో హంసతాం var లోహితలోచనా
 తత్సమ్పర్కవశాదితి ప్రజకులాలజ్కార శజ్కామహే ॥ ౫౮॥

క్షుద్రాత్మా నితరాం కిమున్నతతరః కాతీన్యవాన్నిర్భయం
 కిం యా కేవలకోమలః శ్రయతి చేత్కిజ్చన్మదీయం పదమ్ ।
 ధన్యః సోఽయమితీవ లోకమఖిలం సమ్బోధయన్మాధవ
 త్వం ధతేషి పదయోర్వం ధ్వజవరం దమోభిమమ్బోరుహమ్ ॥ ౫౯॥

త్వాం నిత్యం సముపాస్య దాస్యవిధయా స్థాస్యామ ఇత్యాశయా
 బ్రహ్మేన్ద్రాద్యమరైస్త్యదీయపదయోః స్వీయా ధృతాః సమ్పదః ।
 తాసామజ్కుశనీరజాశనిలసచ్చత్రధ్వజాద్యాకృతిం
 బిభ్రాణా విజయశ్రియం త్రిజగతాం వన్ద్యారవిన్దాలయా ॥ ౬౦॥

త్వత్పాదామ్బుజసంక్లమాత్రిజగతాం వన్ద్యారవిన్దాలయా
 స్థానే స్థానగుణాద్భవన్తి హి జనాః ప్రాయః పదం సమ్పదామ్ ।
 కిం త్యేకం శతపత్రలోచన మహచ్ఛిత్రం యదస్మాదధః
 పాతా పుణ్యతమా విముక్తిగరీనిఃశ్రేణీకా స్వర్ధునీ ॥ ౬౧॥

యత్పాదామ్బు విధాయ మూర్ధని చితావాసః శివత్వం హరా-
 త్ప్రాప్తో భక్షితకాలకూటనికరో మృత్యుజయత్వం యయో ।
 దిగ్వాసా నృకపాలమాత్రవిభవశ్చావిన్దదీశానతాం
 స త్వం నన్దసి యస్య మన్దిరగతో నన్దాయ తస్మై నమః ॥ ౬౨॥

ధూలీధూసరితం ముఖం తవ శరత్పూర్ణేస్తునిన్దావహం
 వ్యాలోలాలకకుణ్డలద్యుతి చలన్నేత్రశ్రియా ప్రోల్లసత్ ।
 యాలోక్యార్ధ్యవిలోచనా స్మితముఖీ ప్రస్యన్దమానస్తనీ
 పాణిభ్యామవలమ్భ్య చుమ్భితవతీ తాం నన్దజాయాం భజే ॥ ౬౩॥

పీత్వా స్తన్యవిషం సహాసుపవనైః సమ్పాతితే పూతనా-
 దేహే వై భవతా జనార్దన తృణావర్తే చ నీతే క్షయమ్ ।

రాహూన్ముక్తసుధామయూఖసుషమా యాదృక్చక్రోరాలిభి-

ర్యాభిస్త్యవదనద్యుతిశ్చులుకితా తా గోపకన్యాః స్తుమః ॥ ౬౪ ॥

యదృచ్ఛస్య విధిత్సయాపి వివశః కీనాశపాశైర్దృఢం

బద్ధః సానుగప్రత్యభాన్ధవజనో దుర్యోధనోఽన్తం గతః ।

తం త్వాం యేన నిబధ్య నన్దదయితా వృన్దారకైర్వన్దితా

జాతాఽఽనన్దమయీ ముకున్ద మహతే భావాయ తస్మై నమః ॥ ౬౫ ॥

నిర్భిన్నే యమలార్జునేఽతిచకితాస్తూర్ణం గృహాన్నిర్గతాః

పీత్వా దృక్చక్షుస్త్యదక్షతతనూరూపామృతం నిర్వృతాః ।

త్వామాదాయ విధాయ నేత్రసలిలైః సిక్తం త్వరామాశ్రితా

యే వృన్దావనమాగతాః కృతధియస్తాన్గోపవృన్దాస్తుమః ॥ ౬౬ ॥

కృత్వా కాలియదన్దశూకదమనం త్వయ్యాస్థితే తాణ్డవం

తస్యోత్తబ్ధసమన్తమన్తకమణిస్తోమే సముత్తస్థుషి ।

యేనాలమిష విభాతభాస్కరసురప్రాగ్భారశోభాస్ఫుర-

ద్రత్నామ్నోజయగద్యుతిః ప్రతిపదం తత్రేఽఙ్ఘ్రియుగ్మం భజే ॥ ౬౭ ॥

ఉత్ఫుల్లైః పరిపీయ కర్ణపుటకైర్వంశీనినాదామృతం

తచ్ఛ్రుణముదస్య దత్తకవలం ప్రోద్భిన్నరోమాఙ్కరమ్ ।

నిఃస్పన్దైర్నయనైరమన్దమధురైః శ్యామం మహస్తావకం

యేనోద్వీక్షితమమ్బుజేక్షణ భజే తద్గోకదమ్బం తవ ॥ ౬౮ ॥

జమ్బారేః స్ఫురదాయుధస్య భవతా దమ్భాద్రివిద్రావణం

కృత్వా వామభుజేన సప్తదివసాన్యోఽసౌ ధృతః పర్వతః ।

సోఽస్తు స్నిగ్ధతమాలసారఘటితస్తమ్భైకసమ్భావిత-

ప్రాసాదద్యుతినిన్దకః ప్రతిపదం భవ్యాయ గోవర్ధనః ॥ ౬౯ ॥

త్వద్భాహూద్ధృతపర్వతార్పితదృశః ప్రేక్ష్య ప్రియాయాః ఫల-

ద్వాసఃపీనపయోధరక్షితిధరో దోఃస్తమ్భకమ్పే తవ ।

శైలే చఙ్ఘులతాం గతే వ్రజపతే త్రాసాకులే గోకులే

నన్దే మన్దముఖద్యుతౌ జయతి తే మన్దాక్షమన్దేక్షణమ్ ॥ ౭౦ ॥

పౌగణ్డం మదఖణ్డనం బలభిదః కిం తే హరే స్తూయతే

కౌమారం చరితం యతో విజయతే వ్యామోహనం బ్రహ్మణః ।

కిం స్తవ్యం తవ యౌవనం త్రిపురజిద్యద్భాణయుద్ధే జితః

సమ్మోహం గమితాస్త్యయా యదబలా భావేఽపి నేత్రశ్రియా ॥ ౭౧॥

పీతే దావహుతాశనే నిజజనత్రాణైకహతోస్త్యయా

నిఃస్పందం పశుపౌఘపక్షిపశుభిః పేపీయమానే త్వయి ।

ప్రేమార్ద్రాణ్యుతినిర్మలాని దివిషచ్చిత్తాని సత్యం ముహు-

స్త్యద్ధాత్రే ను వితీర్యమాణకుసుమవ్యాజేన భాన్తి ప్రభో ॥ ౭౨॥

కజ్జేల్లిస్తబకం ముహుః కమలినీకాన్తం ప్రతీచీగతం

పర్యాలోచ్య విలోక్య ధూమపటలం గోధూలిబుద్ధ్యాకులాః ।

ఉచ్చైః కోకిలకూజితం చ మురలీనాదం విదిత్వా గృహ-

త్వాం యా వీక్షితుమాగతాః పథి గవాం గోపాఙ్గానాస్తాః స్తుమః ॥ ౭౩॥

సాయాహ్నే సముదఙ్చుతి శ్రుతిపథం వంశీనినాదే హరా-

న్నేపథ్యస్య సమాపనేన శపథైరావీజనైః ప్రార్థితే ।

పాణీభ్యామవలమృష్య నీవిరశనా నిర్గమ్య తూర్ణం బహి-

ర్ష్యగ్యాం తే ముఖసౌరభం చులుకితం యాభిర్భజే తా జనీః ॥ ౭౪॥

యత్రాఘాసురకేశిధేనుకబకారిష్టప్రలమాబ్ధయః

క్రోధాగ్నౌ భవతా హుతా దితిసుతాః సన్తర్పితా దేవతాః ।

యస్మిన్తే పదపక్వజద్యయరజః పద్మోద్భవప్రార్థితం

భేజురోమృగపక్షిభూరుహలతా వృన్దావనం తదృజే ॥ ౭౫॥

దేవేస్యస్య పరాభవం కిమపరం వ్యామోహనం బ్రహ్మణః

సమ్మృశ్యన్నపి వైభవం వ్రజకులోత్తంస ప్రచేతాస్తవ ।

నన్దం యత్పితరం జహార భవతః స్థానే జలాత్మన్యదః

స్థానే తాదృశి తే బభూవ న మనాక్కోధస్య లేశోఽపి తత్ ॥ ౭౬॥

మఞ్జీరద్వయకఙ్కణావలిసత్కాఞ్చీఘటాశిఞ్జోతే

వీణావేణుమృదఙ్గర్షుర్షరకరోత్తాలే దిశశ్చుమ్భతి ।

కామం పూర్ణకలానిధౌ విలసతి భ్రశ్యత్పఠే స్వర్వధూ-

వృన్దే వర్షతి దైవతే సుమనసో రాసస్తవాస్తాం ముదే ॥ ౭౭॥

నృత్యదూభానయనోత్పలస్మితముఖస్విద్యత్కపోల్గ్గలం

లీలాచఙ్చులకుణ్డలం భుజలతాన్దోలక్యణత్కఙ్కణమ్ ।

త్రుట్యత్కఙ్కాచ్ఛుకబన్ధమున్నతకుచం తిర్యక్త్రీకం ప్రస్థల-

న్నీవి వ్యఞ్జోతశిఞ్జోతం జయతి తే రాసః ప్రియాభిః సహ ॥ ౭౮॥

ఆకుఞ్చద్వదనం క్వచిద్విలసితామ్భోజాస్యశోమం క్వచి-
 న్మన్దస్యన్దివిలోచలం క్వచిదలం దృక్వాచపలం కుత్రచిత్ |
 క్వాప్యద్దామమదాన్ధసిన్ధురగతం కుత్రాపి విదుల్లతా-
 చాఞ్చుల్యం స్మరవర్ధనం విజయతే లాస్యం ప్రియాణాం తవ || ౭౯ ||

అధ్యాస్యోరుతలం వపుః పులకితం స్విద్యత్కపోలస్థలీం
 దోర్వల్లీమపి తావకాంసమిలితాం కమ్పకులాం బిభ్రతి |
 ప్రోద్యత్పూర్ణకలానిధావరుచిరే స్మేరే ముహుఃసీత్కృతే
 రాధా ధన్యతమా దధార వదనే తామ్బూలకల్కం తవ || ౮౦ ||

యస్యాం తుఙ్గతరఙ్గసఙ్గమవశాద్భీతా భుజఙ్గభ్రమా-
 దాలిఙ్గతి వరాఙ్గాస్తవ జలక్రీడాజశోఽఙ్గం హరాత్ |
 సా నిత్యం దలితేన్ద్రనీలనికరశ్రీతస్కరా భాస్కర-
 స్యాపత్యం తటినీ శివం దిశతు మే గోపాలభూపాలజ || ౮౧ ||

ఉత్పల్లముజమాకలయ్య దయితాస్మేరాననం విభ్రమ-
 ద్భుఙ్గశ్రేణీమనఙ్గభఙ్గరదృశస్తస్యాః కటాక్షచ్ఛటామ్ |
 శైవాలం పరిగృహ్య కస్తలధియా ద్రాక్చుమ్భనామోద్యత-
 స్త్వం యస్యాం హసితః ప్రియాభిరభితస్తాం భానుకన్యాం భజే || ౮౨ ||

పుష్పం త్వయ్యవచిన్వతి ప్రియతమావృన్దేన సార్థం ముదా
 వృన్దారణ్యమహీరుహస్య నికరే కమ్పాకులే నిర్భరమ్ |
 తస్మిన్వర్షతి కౌతుకేన కుసుమాన్యుచ్చైః పునర్లైవత-
 స్తోమేఽపి వ్రజభూపతే విజయతే త్వైస్సైశ్చితం తే వపుః || ౮౩ ||

కాన్తాకోటికలకులస్య భవతః సన్తోష్య రాసే స్మర-
 ఙ్గీణాం వీక్ష్య నిశాం నిశాకరకరస్తోమే పరం ముఞ్చతి |
 సాతఙ్కం సముపాగతస్య సదనాద్వాన్తం శయానే జనే
 కీరస్యాపి గిరా జయన్తి పరితః పర్యాకులా దృష్టయః || ౮౪ ||

ఉద్యనేవ భవానివ వ్రజభువాం సర్వాపదాం సంహతి-
 ధ్వాన్తస్తోమమనుత్తమం తమనయత్కాన్తః సరోజన్మనామ్ |
 సోల్లాసాని సరోరుహాణి నయనానీవ త్వదాలోకనే
 లోకానాం కిల నన్దవంశతిలక స్వాపస్య నాయం క్షణః || ౮౫ ||

మిత్రేణేహ తమస్వినీం వినిహతాం నాథ త్వయా పూతనాం

వ్యాధూతామివ కైరవేష్యపి భవద్విద్వేషివక్త్రద్యుతిమ్ |
 ఆశాం పశ్య పురస్తరస్య దయితాం రక్తామృదాలజ్కృతాం
 సిన్ధూరాన్వితకుమ్భమమ్భరమణేర్భిమ్భం వహన్తీం పురః || ౮౬ ||

గీతజ్ఞాః కవయో నటా బహుకలాశిక్షాసు దక్షాః పరే
 విప్రేన్ద్రాః కుశపాణయోఽపి భవనద్వారేషు సన్న్యత్సుకాః |
 తల్పం ముఖ్చ దదస్వ లోచనఫలం త్వం దేహభాజామితి
 ప్రాతర్వస్తిగిరో జయన్తి భవతః సమ్బోధనే నిత్యశః || ౮౭ || (విశేషకమ్)
 భానోర్మణ్ణలమావిరస్తి పురతో నాద్యాపి నిద్రాహతిః
 కీం తే తాత బలానుజేతి జననీవాగ్వీచిమాచామతః |
 ఆర్థోస్మీలితపాటలాక్షీయుగలం పర్యస్తనీలాలకం
 జృమ్భారమ్భవిశేషశోభి వదనామ్భోజం భజామస్తవ || ౮౮ ||

ముఖ్చస్తం శయనం భవన్తమభితః సజమ్యగోపాఙ్గానా-
 స్తైలాభ్యజ్ఞానమజ్ఞానాది దధతీః సంవీక్ష్య దేవ్యశ్చిరమ్ |
 ఉజ్జస్త్యః సుమనోఽమ్భరాణి సుమనోభావా వరం సజ్జతాః
 ప్రాయో గోపవధూత్వలబ్ధిమనసైవాకాశసామ్యం దధుః || ౮౯ || var భూయో
 ప్రాతర్భోజనమారచయ్య విపినం ప్రస్తాతుకామే త్వయి
 ప్రాయో గోపవధూలతాసు మిలితః కన్దర్పదావానలః |
 యద్గోధూలిమిషాదుదేతి పరితో ధూమాలిరభ్రంలిహో
 తాసామశ్రురసాః స్రవన్తి చ ముహుర్దన్దహ్యమానేఽన్తరే || ౯౦ ||

పఞ్చాస్యే చతురాననే దశశతీనేత్రాదిపూర్వే గవా-
 మధ్వస్యధ్వని లోకపాలనివహే భూమీలుతస్మూర్ధని |
 తద్వ్యాఘ్రాజనభూషణాదిభిరలం త్రస్తే సమన్తే పశౌ
 గోపాః కోపవశార్ధృహీతలగుడా హీహీరవాః స్యుర్ముదే || ౯౧ ||

తిగ్మాంశౌ తపతి క్వవిజ్జలముచాం స్తోమే జలం ముఖ్చతి
 ప్రేమార్ద్రః ప్రతనోతి యః స్వవపుషా చిత్రాతపత్రం తవ |
 సోఽయం భాస్కరకోటిభాస్వరమహాఃసమ్భారపాటచ్చరః
 పారీన్ద్రోఽనురదన్తినాం దిశతు మేం భవ్యం భుజ్గ్లాన్తకః || ౯౨ ||

మధ్యాహ్నే యమునాతటే విటపినాం మూలే వయస్యైః సమం
 దధ్యన్నాన్యపభుజ్య రజ్యతి పునస్తక్రీడనే చ త్వయి |
 దేవేన్యస్త్రీపురాన్తకః కమలభూరన్యే చ నాకాలయాః

కాకాకారజషో ముహుః కవలయన్త్యచ్ఛిష్టమిష్టం తవ ॥ ౯౩॥

నిద్రాణే త్వయి శీతలే తరుతలే తల్యై దల్యై కల్పితే

సంవీక్ష్యముజపత్రమన్దమరుతా సంవాహితే పాదయోః ।

రుద్రబ్రహ్మమహేన్ద్రతర్జనవిధౌ గోపార్భకాణాం కర-

వ్యాధూతాని జయన్తి భజ్జురదృశాం కాన్తిశ్చ శోణాయితా ॥ ౯౪॥

స్ఫూర్ణస్తప్తపసా పులస్త్యపులహాగస్త్యాః సదుర్వాససః

సన్త్యుచ్చైర్యశసః పరేఽపి స పరం ధన్యో మునిర్నారదః ।

యస్య త్వద్గుణగానమగ్నమనసో వ్యాపాదితే కేశిని

ప్రాతేయాద్వినిఃసృతామరథునీధారాయతేఽస్రావలిః ॥ ౯౫॥

లక్ష్మణో ధ్వజవజ్రపఙ్కజయవచ్చతోర్ధ్వలేఖాయుతా-

న్యాలక్ష్మ్యముర్బుహాక్ష తే చరణయోః షోణితలేఽహ్నాయ యః ।

ధ్యాయత్స్యతులకత్సుదఙ్చతి లుఠత్స్యాక్రందతి ప్రీయతే

కోఽన్యో ధన్యతమస్తతస్త్రిభువనే స్వాద్ధాన్దినీనన్దనాత్ ॥ ౯౬॥

ధన్యం తస్య జనుస్తథైవ పితరౌ ధన్యం తదీయం కులం

ధన్యా తేన వసున్ధరా కిమధికం తేనైవ ధన్యం జగత్ ॥

యః కంఠైకనిదేశవర్త్యపి భవత్పాదామ్బుజాలోకనా-

దక్రూరోఽశ్రునిరుద్ధకణ్ణకుహరః ప్రేమాభిమగ్నోఽజని ॥ ౯౭॥

పర్యావృత్య పశూనశేషసఖిభిః సాకం త్వయా స్వీకృతే

గోపీలోచనపఙ్కజాలినిచితే సాయం గవామధ్వని ।

జీయాసుర్దయితాననేషు నితరాం సాకూతనృత్యాకులాః

కాలిన్దీనదృశాః స్మితేన సురసాస్త్యచ్చక్షుషోః కాన్తయః ॥ ౯౮॥

యో వాచో మనసోఽపి నైవ విషయస్త్యం త్వాం విధాయాత్మజం

యాభ్యక్తస్సపనాశనప్రభృతిభిః సంలాలయత్యన్వహమ్ ।

నో దానేన న చేజ్యయా న తపసా నో సాఙ్ఖ్యయోగాదిభి-

ర్యల్లభ్యం తదవాప గోపదయితా సాఽఽస్తాం యశోదా ముదే ॥ ౯౯॥

పూర్ణే దానపతేర్మనోరథశతైః సార్థం ప్రలమ్బారిణా

తల్పే నిన్దితదుగ్ధసిన్ధుసుషమాసారే త్వయా స్వీకృతే ।

సన్దష్టోష్ఠముదశ్రు మర్దితకరం తచ్ఛేష్టితం శ్శృణ్వతః

కంసధ్వంసమభీష్పతో జయతి తే భ్రాతా సమం మన్తణా ॥ ౧౦౦॥

యా సంవ్యాప్య సువర్ణభూధరపదం జాతా గిరీశార్చితా
స్వచ్ఛా హంసకవిప్రియా కమలముద్గామ్భీర్యమభ్యఞ్చతి ।
యేయం కృష్ణపదాబ్జభక్తివసుధాపాతాలమాలమ్బితా
సా తాపం మమ సర్వతః ప్రశమయత్వానందమన్దాకినీ ॥ ౧౦౧॥

యే పాణ్డిత్యకవిత్వసూనుధరణీధర్మార్థకామాణిమా-
దీశిత్యేన్ద్రపదాప్తిమోక్షమథవా వాఞ్ఞన్తి భక్తిం హరౌ ।
సమ్భూతాం మధుసూదనప్రపదతః సన్తో భజన్తావదరా-
త్తే సంసారదవార్గిణితాపశమనీమానందమన్దాకినీమ్ ॥ ౧౦౨॥

ఇతి శ్రీమన్నందనందనపదద్వంద్వసముదఞ్చన్నఖచన్ద్రచన్ద్రికాచయ-
దత్తచిత్తచకోరశ్రీమధుసూదనసరస్వతీవిరచితానందమన్దాకినీ సమ్పూర్ణా ॥

Encoded and proofread by Sunder Hattangadi

Proofread by PSA Easwaran

Ananda Mandakini

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

